Co-funded by the European Union

GLUHI VOZNIKI
ZNAKOVNI JEZIK V PROMETNEM IN VOZNNIŠKEM IZOBRAŽEVANJU

MODUL:
6. ZAZNAVANJE NEVARNOSTI, ŠKODE IN TVEGANJA V PROMETU

DEJAVNOST:
6.3. TVEGANA VEDENJA VOZNIKOV

TÜSEKON
MAVİ PENCERE
Special Education Association
ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE
ANPEDA Vergil Planea
iBF Internationales Bildungs- und Fahrschulzentrum GmbH

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them."

»Sofinancirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorja(-ev) ter ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorni niti Evropska unija niti EACEA.«

This document has been prepared as free learning and teaching material (Open Educational Resource) and is published under the Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International license. To view a copy of this license, visit:

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

»Ta dokument je bil pripravljen kot brezplačno učno in izobraževalno gradivo (odprti izobraževalni vir) ter je objavljen pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 mednarodna (Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International). Za ogled kopije te licence obiščite:

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/«

Deaf Drivers

PREDLOGA OBRAZCA DEJAVNOSTI

Modul	Modul 6. Zaznavanje nevarnosti, škode in tveganja v prometu (A.3.7.)	
Naslov dejavnosti	Dejavnost 3. Tvegana vedenja voznikov (Dejavnost 6.3)	
Povzetek	Namen te dejavnosti je ozavestiti o tveganih in napačnih vozniških ravnanjih, voznikom omogočiti prepoznavanje tveganj, s katerimi se srečujejo te skupine voznikov, ter teoretično podpreti prepoznavanje morebitnih tveganj, povezanih z varnim vozniškim ravnanjem. Tveganja pogosto izhajajo iz napačnih vozniških ravnanj, kot so prekoračitev hitrosti, zloraba alkohola in drugih snovi, uporaba mobilnega telefona ter vožnja utrujenega ali zaspanega. Namen tega usposabljanja je voznikom omogočiti prepoznavanje tveganj in nevarnosti, ki izhajajo iz njihovih lastnih dejanj, predvidevanje morebitnih tveganj s strani drugih voznikov ter sprejemanje previdnostnih ukrepov proti tem tveganjem.	
Tema(e)	6. Zaznavanje nevarnosti, škode in tveganja v prometu 6.3. Tvegana vozniška ravnanja 6.3.1. Prekoračitev omejitev hitrosti 6.3.2. Vožnja pod vplivom alkohola ali poživil 6.3.3. Nepozornost 6.3.4. Uporaba telefona med vožnjo 6.3.5. Utrujenost in pomanjkanje spanja 6.3.6. Jezna, nervozna in agresivna vožnja 6.3.7. Neizkušeni in mladi vozniki	
Avtor/ji	Datum:	Različica:
Pregledal/a	Datum:	Različica:

Scenarij dejavnosti

6. Zaznavanje nevarnosti, škode in tveganja v prometu

6.3. Tvegana vedenja voznikov

V prometu imajo ljudje kot udeleženci v prometu tri osnovne vloge: voznike, pešce in potnike. Med temi vlogami so vozniki najpomembnejši element, ki neposredno vpliva na prometno varnost. Iz statistike nesreč je razvidno, da je velik delež nesreč povzročen s strani voznikov. Obstaja veliko raziskav o tem, katera napačna in tvegana vozniška ravnanja povzročajo prometne nesreče. Glede na poročilo Svetovne zdravstvene organizacije iz leta 2023 je 5 najbolj tveganih vozniških ravnanj, ki povečujejo verjetnost smrtnih prometnih nesreč, naslednjih:

- Prekoračitev omejitve hitrosti – prehitra vožnja
- Vožnja pod vplivom alkohola in poživil
- Nepripenjanje varnostnega pasu
- Vožnja med nepozornostjo
- Neuporaba otroškega avtosedeža

V tem usposabljanju bomo poskušali razumeti tvegana vozniška ravnanja s poudarkom na prekoračitvi hitrosti, uporabi alkohola in poživil, nepozornosti, vožnji utrujenega in zaspanega ter neizkušenem ravnanju mladih voznikov.

6.3.1. Prekomerna hitrost – prekoračitev omejitve hitrosti

Slika 1: Prekomerna hitrost

Prekomerna hitrost pomeni znatno prekoračitev zakonsko določenih omejitev hitrosti. Vozniki se morajo zavedati ustreznih omejitev hitrosti glede na okoljske razmere, kot so vremenske in cestne razmere, poleg zakonsko določenih omejitev hitrosti, ter voziti tako, da teh omejitev ne presegajo.

Med vzroki nesreč, ki izhajajo od voznikov, je prekomerna hitrost najpogostejše napačno vozniško ravnanje. Vozniki, ki presegajo zakonsko določene omejitve hitrosti, ne kršijo le prometnih pravil, temveč gre tudi za problem navade in zaznavanja. Kot najbolj tvegano ravnanje prekomerna hitrost otežuje nadzor nad vozilom, povečuje zavorno pot in zmanjšuje reakcijski čas na nenadne razmere. Posledično se povečata resnost in verjetnost nesreč.

6.3.2. Uporaba alkohola ali poživil

Uživanje alkohola in poživil upočasni voznikove reflekse, negativno vpliva na njegovo sposobnost odločanja in povzroči okrnjeno zaznavanje. To je eno najpomembnejših tveganih vozniških ravnanj, ki vodijo do prometnih nesreč. Vožnja pod vplivom alkohola ni le tvegano vedenje, temveč tudi huda kršitev prometnih pravil.

Slika 2: Alkohol

Znanstvene raziskave kažejo, da alkohol za voznike ni varen. Vse države so za voznike določile zakonsko dovoljeno mejo alkohola. Voznike, ki te meje ne upoštevajo, čakajo zelo hude kazni. Te kazni vključujejo visoke globe, začasen odvzem vozila in začasen ali trajen odvzem vozniškega dovoljenja.

Vozniki, ki uživajo alkohol in poživila, spadajo v skupino z najvišjim tveganjem. Uživanje alkohola in poživil povzroča številne zdravstvene težave, kot so nepozornost, izguba refleksov, izguba zavesti ter okrnjeno vidno in slušno zaznavanje. Prav tako povzroči občutke in vedenja, kot so pretirana žalost, pretirano veselje, halucinacije ali nepotrebna drznost.

6.3.3. Motnja pozornosti

Obstaja veliko pomembnih dejavnikov, ki povzročajo nepozornost voznika. Ti dejavniki spadajo v okvir tveganih vozniških ravnanj. Glavna tvegana ravnanja, ki povzročajo nepozornost voznika, so navedena spodaj:

- Uporaba mobilnega telefona
- Vožnja utrujenega ali zaspanega
- Poslušanje pretirano glasne glasbe
- Kajenje ali prehranjevanje/pitje med vožnjo
- Ukvarjanje z drugo dejavnostjo poleg vožnje

6.3.4. Uporaba mobilnega telefona

Slika 3: Mobilni telefon

Uporaba mobilnega telefona med vožnjo, sprejemanje klicev ali izbiranje številk sodijo med najpomembnejša tvegana ravnanja, ki motijo voznika, poslabšajo varnost vožnje in vodijo do nesreč. Vozniki med uporabo mobilnega telefona delajo več napak, saj bodisi sploh ne opazijo nevarnih razmer ali pa previdnostne ukrepe sprejmejo prepozno.

Znanstvene raziskave kažejo, da voznik, ki govori po mobilnem telefonu, morda ne opazi nekaterih nevarnih razmer okoli sebe. Številne podobne raziskave so ugotovile, da voznika ne moti fizična lastnost telefona, temveč sam pogovor.

6.3.5. Utrujenost in nespečnost

Utrujenost in pomanjkanje spanja prav tako zmanjšata voznikovo pozornost, upočasnita reflekse in lahko povzročita zaspanost, kar vodi do nesreč. Obstaja več znakov utrujenosti in pomanjkanja spanja.

Slika 4: Utrujenost

- **Nekateri znaki utrujenosti in nespečnosti:**
- Srbenje oči
- Napetost v vratu
- Bolečine v hrbtu
- Zehanje
- Težave pri pokončni drži glave
- Težave pri usmerjanju pogleda na določeno točko
- Spregledanje ali pozabljanje prometnih znakov

Če se ti simptomi med vožnjo pojavijo intenzivno, vozila ne smemo voziti. Voznikom svetujemo, naj takoj prenehajo z vožnjo, če se počutijo utrujene ali zaspane, naj po potrebi vozilo prepustijo drugemu vozniku in naj se ne usedejo za volan, dokler niso dobro spočiti.

6.3.6. Vožnja v jezi, nervozi ali agresiji.

Slika 5: Jeza

Vožnja v jezi, nespoštljivo, neprevidno, glasno in sebično je pomemben dejavnik tveganja. Raziskave kažejo, da lahko vožnja v jezi znatno poveča verjetnost nesreče. Dolgi časi čakanja, gneča in nesoglasja z drugimi vozniki lahko povečajo raven stresa, kar vodi do težav, kot so izbruhi jeze. Izboljšanje obvladovanja jeze in veščin obvladovanja stresa v takih razmerah je ključnega pomena tako za varno vožnjo kot za splošno zdravje.

6.3.7. Neizkušeni in mladi vozniki

Pomanjkanje izkušenj in usposobljenosti (nezadostno poznavanje prometnih pravil in tehnik varne vožnje) vodi do nesreč. Napačne odločitve med vožnjo povečujejo tveganje nesreč. Vozniki morajo biti sposobni med vožnjo sprejemati pravilne odločitve. Zlasti nezmožnost novih voznikov, da sprejmejo pravilne odločitve, ali zapoznele odločitve lahko povzročijo nesreče.

Vozniško vedenje (kot je neprilagajanje hitrosti cestnim razmeram, nepravočasno dajanje smernih znakov pri zavijanju in ustavljanju, nezaznavanje tveganj ali nevarnosti na cesti ter napačno razumevanje pravil prehitevanja in dajanja prednosti) kaže na to, da gre za tvegane voznike.

Slika 6: Izkušnje

Poleg tega med napačna in tvegana vozniška ravnanja, ki jih pogosto izkazujejo mladi in neizkušeni vozniki, spadajo nenadni in tvegani manevri, neupoštevanje varnostne razdalje ter nepripenjanje varnostnih pasov.

Te napake niso značilne le za mlade in neizkušene voznike. Ta ravnanja lahko opazimo tudi pri izkušenih voznikih. Ta ravnanja so tvegana in nevarna za vse voznike.

Ocenjevanje in vrednotenje

Pogoji za ocenjevanje in vrednotenje

V tem usposabljanju je priporočljivo pripraviti naslednje pogoje za merjenje in vrednotenje ravni znanja udeležencev:

- Udeleženci naj pripravijo jasna, jedrnata in kratka besedila vprašanj.
- Vprašanja naj bodo v obliki testov z izbirnimi odgovori s 4 možnostmi, od katerih je pravilna le 1.
- Pri pripravi vprašanj je treba uporabiti pojme, primerne za izražanje v znakovnem jeziku.
- Vprašanja naj odražajo informacije, obravnavane v tem usposabljanju.
- Za teste je treba ločeno pripraviti ključe za odgovore in ključe za točkovanje.

Preizkus znanja

1- Kaj od naštetega NI pogosto tvegano ravnanje med vozniki?

A) Vožnja pod vplivom alkohola
B) Neočiščeno vozilo
C) Vožnja s prekomerno hitrostjo
D) Vožnja med nepozornostjo

2- Kaj od naštetega NI ravnanje, ki povzroča nepozornost?

A) Uporaba mobilnega telefona
B) Vožnja med pomanjkanjem spanja
C) Vožnja utrujenega
D) Nošenje udobnih in primernih oblačil.

3- Kaj od naštetega je priporočljivo za jezne voznike?

A) Prijavljanje napak drugih voznikov
B) Jemanje pomirjeval
C) Udeležba na usposabljanju za potrpežljivost in obvladovanje jeze
D) Trobljenje s hupo, kadar je to potrebno

4- Kaj od naštetega NI tvegano ravnanje, pričakovano pri neizkušenih in neprevidnih voznikih?

A) Nenadni manevri

B) Prekomerna hitrost

C) Vzdrževanje vozila

D) Nezmožnost predvidevanja tveganj

5- Kaj od naštetega NI posledica uživanja alkohola in poživil?

A) Nepozornost

B) Izguba refleksov

C) Izguba zavesti

D) Prehlad

Rešitve:

1-B | 2-D | 3-C | 4-C | 5-D Vsako vprašanje je vredno 20 točk, skupaj 100 točk.

Samoocenjevanje

Prosimo, ocenite vsako trditev od 1 do 5:

1 = Sploh se ne strinjam | 2 = Ne strinjam se | 3 = Neodločen/-a | 4 = Strinjam se | 5 = Popolnoma se strinjam

Trditve za ocenjevanje	1	2	3	4	5
1. Prepoznam tvegana vozniška ravnanja.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Znam pojasniti nevarnosti uživanja alkohola in poživil.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Izogibam se tveganim ravnanjem, ki povzročajo nepozornost.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Prepoznam tveganja vožnje utrujenega in zaspanega.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Poznam tveganja nesreč, ki jih povzroča prekomerna hitrost.	☐	☐	☐	☐	☐

Ključ za točkovanje:

21–25 točk: Vaše znanje je zelo dobro. Poznate prometne predpise.

16–20 točk: Vaše znanje je zadostno, vendar imate na nekaterih področjih še možnost izboljšav**.**

11–15 točk: Imate zmerno raven znanja; dodatno usposabljanje bo koristno.

6–10 točk: Vaša raven znanja je nizka; priporočamo celovito usposabljanje**.**

0–5 točk: Vaše zavedanje in znanje o tej temi sta resno pomanjkljiva.